

Speurtocht in het centrum van het dorp

Een bijna Amerikaansche groei
van dorpje tot bloeiende
forensenplaats

DE BRINK MIDDELPUNT

Wij Bussummers verkeeren in het eigenaardig geval, dat ons dorp gedurende den laatsten tijd en vooral na de aansluiting aan het spoorwegnet in 1874 bijzonder snel gegroeid is... bijna Amerikaansch! Bestond Bussum toentertijd uit stellig niet meer dan 1200 zielen, thans, nog geen 75 jaar later, tellen wij officieel (1 Jan. '36) 27.667 inwoners!

Door deze omstandigheid komt het, dat het Bussum van honderd jaar geleden en het Bussum van nu twee totaal verschillende dingen zijn en dat niet alleen voor de meeste thans levende Bussummers het oude Bussum, de kern en oorsprong van ons thans zoo bloeiend forensendorp, totaal vreemd is, doch dat er hier bovendien nog maar heel weinig afstammelingen van oud-Bussummers te vinden zijn, die nog in hun familie-archief of door overlevering van groot- en overgrootouders persoonlijke herinneringen aan dat oude, kleine dorpje hebben bewaard.

De zeer vlottende aard van de bevolking was hieraan natuurlijk schuld.

Het is om deze reden, dat wij eens aan het speuren zijn geslagen naar de betekenis van onze oudere en nieuwere straatnamen en terwijl wij dit deden, hebben wij hoe langer hoe meer schik in het werk gekregen. Wij wachten nu nog maar op de echte ras-Bussummers, die ongetwijfeld straks onze opgediepte herinneringen nog meerderen gloed zullen bijzetten door het mededeelen van hun persoonlijke mémoires.

De Brink en omgeving.

Iedereen kent natuurlijk de Brink, maar dit bescheiden doch stadachtig pleintje, waar thans geregeld autobussen af en aan rijden, heeft nu letterlijk niets meer van den ouden dorpsbrink, die de kern vormde van het gehucht Bussum, waarvan eigenlijk het eerst sprake was in het begin der zestiende eeuw.

In Bussum telde men toen 36 gezinnen, waarvan ongeveer een derde deel armlastig was. De zandgrond was er schraal en per morgen slechts enkele guldens waard. De inwoners zochten hun bestaan in spinnen, spitten en delven en in het mennen van wagens. Hoe groot hun gehucht was, wisten zij zelf niet.

Reeds in dien tijd hooren wij ook de namen Hoog- en Laag-Bussum en mogen wij dus aannemen, dat er toen twee gehuchtjes

uitgemaakt van Huizen, terwijl Laag-Bussum - reeds in die dagen ook geheeten Nieuw-Bussum - van oudsher meer het dorpskarakter vertoonde.

Oorspronkelijk was Laag-Bussum of kortweg Bussum (de eigenlijke kern van ons dorp) een vrije nederzetting der Saksers geweest, evenals trouwens Laren, Blaricum, Huizen en Hilversum, totdat het bij den bouw van het nieuwe Naarden in 1350 een aanhangsel van deze stad werd. Door den stads- en dorpsbeschrijver Van Ollefen werd Bussum aan het einde der achttiende eeuw geprezen als „alleraangenaamst en verrukkelijk, gelijk het dan ook de eer wegdraagt van het schoonst gelegen dorp van Goiland te wezen”.

Het telde in die dagen driehonderd inwoners, verdeeld over 73 huishoudens in 47 boerderijen en huisjes, zich groepeerende om het dorpsplein, den Brink, met een „achterbuurt”.

Wij kunnen ons uit deze beschrijving wel eenigszins voorstellen, hoe de Brink er heeft uitgezien: hooge boomen, boerderijen en een gezellig dorpskerkje in schilderachtige wanorde bijeen om een ongeplaveid plein, waar op zomeravonden de burens kwam „gezelen”.

Het kleine, nette kerkje was inderdaad aanwezig. Het was roomsch-katholiek, aangezien tot het einde der 18e eeuw alle Bussummers op een paar gezinnen na tot dezen godsdienst behoorden en werd bediend door een priester uit Naarden.

Dit duurde tot 1796, in welk jaar Bussum tot een afzonderlijke statie werd verheven en een eigen pastoor kreeg. Het kerkgebouw van toen, gelegen ter hoogte van de tegenwoordige r.k. school, was een boerderij geweest, in 1700 tot den eeredienst ingericht, om daarna allengs meer en meer in een geschikt bedehuis te worden herschapen.

Nog tot in het laatst van de 19e eeuw zag de Brink, sinds 1883 bij raadsbesluit Brinklaan gedoopt, de eigenlijke kern van het dorp en de eerste straat die uit den ouden dorpsbrink was ontstaan, er zeer eenvoudig uit. Bekijken wij oude prenten uit 1859 en zelfs nog uit 1884, dan zien wij een ouderwetschen dorpsweg, overschaduwde door oude, zware boomen met hier en daar een boerenhuis en de van ouds bekende uitspanning „De Rozenboom”, thans nog als hotel „De Rozenboom” bekend, die behalve het oude Jan Tabak de eenige herberg te Bussum was. Ook „de Rozenboom” was oorspronkelijk een boerenwoning geweest, waarin door Jacob Majoor een herberg werd gesticht. Later, omstreeks 1850, werd de herberg van Majoor eenigszins gemoderniseerd; de voorkant herinnerde toen nog aan de boerenwoning, terwijl het rieten dak aan de achterzijde en langs de Brinklaan zich uitstekend leende om de ballen te geleiden, als hier op Zondagavond de Bussumsche jeugd - en ook wel de ouderen - kwamen kaatsen.